

János Erdélyi tanulmányait jellemzi és nagy értéköket fejtegeti és Fináczy Ernő Platon Theaitetosának, a M. T. Akadémia classica-philologiai bizottságának kiadásakép megjelent magyar fordítását (Simon József Sándortól), mint egyes tévedések és kevésbé találó fordítások ellenére is sikerült művet, a magyar művelt olvasó közönség figyelmébe ajánlja.

A M. Tud. Akadémia jegyzőkönyvei.

HUSZONHETEDIK AKADEMIAI ÜLÉS.

Hetedik összes ülés.

1891. október 5-én.

B. EÖTVÖS LÓRÁND akadémiai elnök úr elnöklete alatt jelen voltak : Fraknoi Vilmos m.-elnök, Hollán Ernő, Pulszky Ferencz, Zichy Antal tt. — Beöthy Zsolt, Budenz József, Frivaldszky János, Gyulai Pál, Högyes Endre, Hunfalvy Pál, Kautz Gyula, König Gyula, Pauer Imre, Schvarcz Gyula, Szilágyi Sándor, Thaly Kálmán, Than Károly, Thanhoffer Lajos, P. Thewrewk Emil, Tóth Lőrincz r. tt. — Berczik Árpád, Bogisich Mihály, Csánki Dezső, Czobor Béla, Daday Jenő, Fabinyi Rezső, Fejérpataky László, Goldziher Ignác, Hampel József, Heinrich Gusztáv, Heller Ágost, Klein Gyula, Majláth Béla, Pulszky Károly, Simonyi Zsigmond, Szigeti József, Volf György l. tt. — Jegyző: Szily Kálmán főtítkár.

181. Elnök úr megnyitván az ülést, ekképen szólott:

«Tisztelt Akadémia!

Üdvözlöm az Akadémiának a szünidő után ma itt először, mint örömmel látom, friss erőben és egészségben egybegyűlt tagjait. Szétszórva hazánk és a külföld üdülő helyein, gondolatban többször együtt voltunk; együtt voltunk gondolatban szept. 21-én, e nagy ünnepnapon, melyen gr. Széchenyi István születésének százéves fordulója következett be, és sajnáltuk bizonyára mindnyájan, hogy e napon nem lehetünk együtt és nem valósíthattuk meg azt a szép tervünket, hogy leleplezhettük volna azt az emléktáblát, melyet az Akadémia alapítójának, gr. Széchenyi Istvánnak emlékére készítettünk. Szeptember 21-én én és a főtítkár az Akadémia koszorúját gr. Széchenyi István szobrának talapzatára letettük és éreztük, hogy ezzel nem teljesítettük végleg kötelességünket, hanem csak zálogát tettük le annak a kötelességnek, melynek kifejezést fogunk adni később, t. i. a jövő nagygyűlésen. Ezt az ünnepélyt meg fogjuk tartani, de ezzel még nem tesz eleget az Akadémia a nagy férfiú emlékének. Az egyetem, iskolák, más akadémiák, más testületek többnyire évenként ünneplik meg alapítójuknak emlékét; illő, hogy az Akadémia is ezt tegye, annál is inkább, mert ha valamikor, úgy épen a Széchenyi-kegyelet dolgában az Akadémia az egész nemzetet képviseli. Ebben az ülésben, mely gr. Széchenyi István 100-éves évfordulója után az első ülés, azt az indítványt terjeszttem az Akadémia elé, hogy ezen az Akadémia nagy alapítójának születése évfordulóját évenként ünnepelje meg. De az évről-évre visszatérő ünnep ne lapuljon el a magasztaló dicsbeszédeknek szövegönév; legyen ez ennél több, tiszteljük mi ezen az ünnepen alapí-

tónk emléket azáltal, hogy ne mindig csak róla, hanem azokról a haladásokról is beszéljünk, melyeket Akadémiánk tudományos és irodalmi működésével ez úton tett s beszámoljunk azokról az eredményekről, melyeket Széchenyi jelölt ki Akadémiánk czéljának. Azért ez ünnepnek főtárgyát képezze a jövőben egy-egy oly előadás, mely a tudomány valamely ágának, vagy valamely fontos tudományos kérdésnek tárgyalásával foglalkozik. Ez indítványom a következő:

1. Mondja ki az Akadémia, nagy alapítója. gr. Széchenyi István születésének századik évfordulója alkalmából határozatképen, hogy e nap emlékére ezentúl évenként ünnepélyes közülest fog tartani.

2. Ez ülések feladata legyen a neizetek beszámolni arról, mit tettek az Akadémia egyes osztályai irodalmi és szakszerűen tudományos munkálkodásukkal azon czélok előmozdítására, melyeket nagy alapítója tűzött ki az Akadémiának. Azért e közülés neve Széchenyi-ünnep, főtárgya pedig egy olyan előadás legyen, mely a tudomány valamely ágának haladását, vagy egyes fontos és közérdekű kérdéseit tárgyalván, a művelt közönséghez alkalmazott modorban számot adjon arról is, mi része van a M. T. Akadémiának e haladás előmozdításában vagy e kérdések megoldásában.

3. Ez ünnep, úgy mint az ezentúl is megtartandó rendes ünnepélyes közülés, az egész Akadémia ünnepe; tárgyánál fogva ünnepélyes szakülés legyen és pedig az Akadémia alosztályai szerint megállapítandó, ismétlődő sorrendben.

4. A Széchenyi-ünnep részletes tervezetének megállapítására az Akadémia bizottságot küld ki. — Elfogadtatik.

Méltóztatik az indítványt elfogadni; bátorodom javasolni, hogy ez indítvány tárgyalása végett az elnökök és titkárokból álló bizottságnak adassék ki. — Elfogadtatik.

Ugyancsak az a kegyelet, melylyel gr. Széchenyi István emlékének tartozunk, még egy második indítvány tételére indit. Gr. Széchenyi István beható, részletes életrajzának megírására tűzzön ki az Akadémia pályadíjat. A pályadíj legyen 2000 ft s a benyújtás határideje 1896. szept. 21. — Elfogadtatik.

Egy más napon, mikor bizonyosan mindnyájan ide gondoltunk. szept. 3-án, három érdemes tagja Akadémiánknak félszázados jubileumát ünneplő akadémiái tagságának. Az Akadémia az elnökséget bízta meg, hogy e három félszázados tagját, ú. m. Hunfalvy Pált, B. Vay Miklóst és Pulszky Ferenczet üdvözölje. Ezt a kötelességünket tegnap teljesítettük, a mikor is nevezett társainkat fölkerestük, az Akadémia üdvözlő iratát átadtuk. Örömmel jelenthetem, hogy mindhárman jókedvben és jó egészségben fogadtak bennünket, s mind a hárman azt az ígéretet tették, hogy továbbra is lelkes munkái lesznek Akadémiánknak.

Az örömnapok mellett a keserűségnek napjai sem maradtak el; alig fejezte be az Akadémia mult évi ülészakát, június 4-én meghalt dr. Haynald Lajos bírhokérsek, igazgatótsági és a III. osztály tiszteleti tagja s matematikai és természettud. bizottságának elnöke. A gyász hír vétele alkalmából az Akadémia részvétét a kalocsai káptalan előtt kifejeztem s a temetésen az Akadémiát a III. osztály titkára képviselte. Dr. Haynald Lajos emléke nem fog kiveszni körünkből, nem már azért sem, mert fényes betűkkel van felírva Akadémiánk minden könyvében, ott áll az akadémiái vagyonnak törzskönyvében mint nagy adományozó, az igazgató tanácsában, az osztály értekezleteiben, ott végre, a mi nem utolsó dolog, a III. osztály tudományos kiadványainak sorában. Feledni őt nem fogjuk s ha el is tűnt körünkből teste, legyünk azon, hogy ebből is megtartsunk annyit, a mennyit megtarthatunk. Kérjük föl a nagygyűlést, hozzon határozatot, hogy arczképét a képes-

teremben felfüggeszthessük. Az emlékbeszéd megtartását illetőleg a III. osztály fog határozni. — Tudomásul vétetik.

182. SZIGETI JÓZSEF lt. felolvassa a Hertelendy-féle pályadíj bíráló bizottsága részéről a jelentést, a mely szerint **Csiky Gergely: Örök törvény** című színműve ajánlatik a megjutalmazásra. — A bíráló bizottság javaslata elfogadtatott s a jutalom Csiky Gergelynek kiadni határoztatott.

183. A főtitkár bejelenti **Ballagi Mór** r. tagnak, 51 év óta az Akadémia egyik legmunkásabb tagjának. a nagyérdemű bibliafordító- és szótárírónak szeptember 1-én, **Haan Lajos** l. tagnak, Békésvármegye lankadatlan buzgalmű monographusának augusztus 12-én, **Podhorszky Lajos** l. tagnak, a nagytudományú nyelvésznek Párisban augusztus 26-án, **Petzval József** külső tagnak, Pest városa hajdani mérnökének, utóbb a pesti, majd a bécsi egyetem nagyhíru matematika-tanárának szeptember 17-én és **Raja Rajendrolala Mitra** külső tagnak, a bengali ázsiai társaság alelnökének július havában bekövetkezett elhunytát. — Az Akadémia fájdalom részvétellel veszi tudomásul nagyérdemű öt tagjának elhunytát és fölhívja az osztályokat, hogy emlékbeszédek tartása iránt határozzanak.

184. Felolvassa a **kalocsai főegyházi káptalan** július 10 én kelt levelét, melyben az Akadémiának Haynald Lajos bíboros-érsek elhunytá alkalmából kifejezett benső részvéteért a főegyházi káptalan köszönetét nyilvánítja. — Tudomásul van.

185. Előterjeszti **Jalava Antal** külső tagnak Helsingforsban szeptember 21-én, gr. Széchenyi István születésének századik évfordulóján feladott sürgönyét: «A legnagyobb magyar emlékünnepe a hideg északról meleg üdvözlét küld Jalava Antal». — A lelkes megemlékezés köszönettel vétetik.

186. Előterjeszti **SIR JOSEPH DALTON HOOKER** külső tagnak levelét, melyben mély köszönetet mond megválasztatásáért. — Örvedetes tudomásul van.

187. Bejelenti, hogy **Hofmann A. W.** külső tagnak ez évi augusztus 9-én bekövetkezett ötvenéves doctori jubileumára az Akadémia nevében üdvözlő irat küldetett. — Tudomásul van.

188. Felolvassa **PULSZKY FERENCZ** tt. október 5-én kelt levelét, melyben tiszteletbeli tagságának ötvenedik évfordulója alkalmából hozzá intézett üdvözlétért köszönetét fejezi ki. — Örvedetes tudomásul van.

189. Felolvassa a vallás- és közoktatási m. kir. minister július 4-én kelt leiratát, melyben az Akadémia fölszólíttatik, hogy a felállítandó **csillagvizsgáló torony** kérdésében kiküldött bizottságba a maga részéről egy-két tagot jelöljön ki. — Kiadatik véleményadásra a III. osztálynak.

190. Felolvassa a kereskedelemügyi m. kir. minister július 22-én kelt leiratát, mely a **Nemzetgazdasági Szemle** 1891. évi folyamára költségeinek részben fedezésére 500 forintnyi **segély** engedélyezéséről szól. — Közzötetett a nemzetgazdasági bizottsággal.

191. Előterjeszti a **bolgár fejedelmi közoktatásügyi minister** június 20-án kelt átiratát, melyben a főtitkár szóbeli ígéretére támaszkodva, **Frivaldszky Imre** néhai rt. Balkáni utazásának leírását (Évk. II—IV. k.) **Sophiába** elküldetni kéri. Egy második átiratban a megküldött kötetekért a ministerium szives köszönetét jelenti ki. — Tudomásul van.

192. Felolvassa az akadémiai **diszterem falfestményei** ügyében kiküldött bizottság szeptember 29-iki ülésének jegyzőkönyvét, mely szerint a bizottság tüzetes szemle alá vette a Lotz Károlytól bemutatott három kép cartonját és örömmel constatálta, hogy a művész fénye-